

Materiał zebrał i opracował: **Tadeusz Trepanowski**

kwiecień – maj 2020r.

Losy łomżyńskich emigrantów z rodziny

Sekmistrzów i Niebrzydowskich, cz. 1.

(Materiał roboczy)

Do poznania losów emigrantów z rodziny Sekmistrzów, pochodzących z miejscowości Dobrzyjałowo położonej niedaleko Łomży, skłoniło mnie odnalezienie na liście pasażerów polskiego transatlantyku S.S. Kościuszko nazwiska Marii Niebrzydowskiej (z domu Sekmistrz), która 19 października 1933 roku wypłynęła z bałtyckiego portu w Gdyni, udając się w daleką podróż do Nowego Jorku.

Na listę pasażerów S.S. „Kościuszko” natknąłem się 17 lutego 2020 roku podczas uzupełniania listy łomżyńskich emigrantów, którą opracowuję w ramach projektu pt. „Losy

łomżyńskich emigrantów w źródłach z lat 1900-1950...”, realizowanego przez Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów a finansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Dialog”.

Każda z osób opuszczająca ojczysty kraj i udająca się za ocean w poszukiwaniu lepszego miejsca dla siebie, tworzyła odrębną, niepowtarzalną historię własnego życia, lecz również wywarła niewątpliwie duży wpływ na historię życia członków swojej rodziny założonej za oceanem lub tej pozostałej w kraju. Podejmowane decyzje, postanowienia, osiągnięte sukcesy czy doznawane porażki w wielu wypadkach oddziaływały i miały duży wpływ na życie ich bliskich. Wszyscy emigranci od chwili podjęcia decyzji o wyjeździe zapewne pełni byli lęku i obaw przed czymś nowym, nieznanym, lecz kierowali się głównie nadzieją i wiarą, że odniosą sukces, że im się powiedzie, że spełni się ich „american dream”¹. To poczucie było silniejsze od strachu i obaw.

Losy emigrantów były różne. Dla jednych wyjazd stał się wybawieniem od biedy w jakiej żyli, uniknięciem długiej i ciężkiej służby w carskim wojsku, szansą na rozwój, zmianę pozycji społecznej i dostatnie życie. Natomiast dla innych stał się źródłem rozterek, niespełnionych nadziei, zmartwień, pasmem porażek, czy wręcz nieszczęść jakie dotknęły bezpośrednio ich samych lub ich bliskich. Za każdym z tych ludzi stoi inna historia, czasem piękna, czasem, pospolita a czasem smutna, ponura czy wręcz tragiczna. Losy ludzkie toczą się w taki sposób, że nawet ci, którzy według własnej i innych oceny osiągnęli sukces, to i tak nie uniknęli potknięć czy porażek, bowiem życie przygotowało im swój własny scenariusz. Często życie ich pełne było chwil dających poczucia dumy, radości, zadowolenia i szczęścia z osiągniętego sukcesu, ale też zdarzały się okresy wypełnione łzami, załamaniem prowadzącymi czasem do izolacji, zamknięcia się w sobie ze swymi przemyśleniami i rozpaczą ukrytą w sercu. Niektóre z tych historii, na podstawie wspomnień, dokumentów czy zdjęć możemy odtworzyć i zachować w pamięci. Każde opowiadanie, dokument czy zdjęcie zawiera w sobie historię czyjegoś życia. Trzeba tylko postarać się ją wydobyć i opisać by przywrócić pamięć o tych, którzy żyli przed nami.

¹ American dream – dosł. amerykańskie marzenie – narodowy etos Stanów Zjednoczonych wyrażający ideały demokracji, równości i wolności, na których budowano USA, amerykański sposób życia, amerykańskie społeczeństwo i kulturę.

Na odnalezionej przeze mnie liście pasażerów statku Kościuszko wpisano 39-letnią Marię Niebrzydowską² pochodzącą z Dobrzyjałowa oraz jej 14-letniego syna Chestera (Czesława) Niebrzydowskiego – obywatela USA, urodzonego w Detroit – stan Michigan. Była to ich podróż powrotna do USA po półrocznym pobycie w Polsce.

Kojarząc nazwisko z nazwą miejscowości, od razu przypomniałem sobie historię Eleonory Niebrzydowskiej (córką Marii Niebrzydowskiej), którą zapamiętałem z opowieści mojej mamy. Znałem ją od czasów dzieciństwa, ponieważ rodzina mojej mamy powiązana była z rodziną Marii (Marianny) Niebrzydowskiej z domu Sekmistrz, poprzez małżeństwo Izydora Sekmistrza (ojca Marii) z Franciszką Kosko (w niektórych źródłach Kozko lub Kozłowska), która była siostrą Antoniego Kosko – mojego dziadka ze strony mamy. Po śmierci Franciszki Izydor ożenił się ponownie i z jego drugiego związku urodziła się Maria. Rodziny Sekmistrzów i Kosków żyły ze sobą bardzo blisko. Członkowie tych rodzin naprzemiennie występowali jako rodzice chrzestni dzieci, świadkowie na ślubach, zgłaszali zgony itp. W latach młodości mojej mamy rodziny te nadal utrzymywały ze sobą bliski kontakt, więc informację odnośnie losów Eleonory traktowałem jako pochodzące z „pierwszej ręki”.

Ponieważ Marianna (Maria) Niebrzydowska – matka Eleonory, jako 17-letnia dziewczyna wyemigrowała do USA z Dobrzyjałowa leżącego w centrum ziemi łomżyńskiej to doskonale wpisuje się ona w program realizowany przez Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów. Postanowiłem więc – w miarę możliwości – odtworzyć dalsze jej losy jako emigrantki z ziemi łomżyńskiej. Poznawanie losów ludzi, którzy wyemigrowali za ocean ponad 100 lat temu nie jest zadaniem łatwym, lecz jak się człowiek uprze, to zawsze jest szansa na powodzenie.

Emigracyjne losy Marii zazębiają się jednocześnie z losami jej braci, którzy również wyemigrowali do USA. Osoby te od zawsze miałem w pamięci, bo w czasach mojego dzieciństwa często rozmawiano o nich w rodzinie mojej mamy. Dziś, gdy badam ich losy, przypominają mi się opowieści Teodora Kosko, brata mojej mamy o synach Izydora Sekmistrza, którzy wyjechali do USA i tam umarli, zostając na zawsze na amerykańskiej ziemi. Trudno jest mi przypomnieć sobie szczegóły tych opowiadań, ale pisząc o nich czuję się tak, jak gdybym ich znał. Mało tego, ich twarze widoczne na zdjęciach wydają mi się bardzo znajome. Może to za sprawą genów rodzinnych, które w jakiejś części zostały w nas po naszych

² Według aktu urodzenia nr 22/1894 – Marianna Sekmistrz córka Izydora Sekmistrza i Elżbiety z Góreckich, małżonków Sekmistrz. W dokumentach amerykańskich imię Marianna zostało zmienione na Maria (Mary) i osoba ta występuje już jako Maria (Mary) Niebrzydowska z domu Sekmistrz.

przodkach? Siostrę przyrodnią Marii, Ewę Kalinowską z domu Sekmistrz pamiętam z lat 60-tych, z okresu, gdy zajmowała się moim siostrzeńcem, podczas gdy siostra ze szwagrem mieli zajęcia w szkole. Siostra moja mówiła do niej ciociu. Świadczy to o tym, że mimo iż mijały lata, to stosunki między rodzinami pozostawały nadal bliskie. Dziś im bardziej odkrywam ich losy, tym bardziej czuję, że winien jestem im pamięć, którą przekazywała mi mama i jej brat Teodor. Żyli w pewnej bliskości i nagle wszystko się zmieniło z chwilą ich wyjazdu. Pozostała tylko pamięć, wspomnienia i ciekawość, jak potoczyły się ich dalsze losy na obcej ziemi.

Kiedy moja mama wspominała Marię Niebrzydowską, a potem pokazała mi na cmentarzu parafialnym w Dobrzyjałowie grób jej córki Eleonory, nie przypuszczałem, że kiedyś wrócę do tej historii i będę próbował ją zgłębić. Początkowo myślałem, że Eleonora urodziła się w Dobrzyjałowie i tam mieszkała, a jej matka Maria tylko czasowo przebywała w USA. Dopiero informacje, jakie uzyskałem z listy pasażerskiej wykazały, że Niebrzydowscy mieszkali w USA na stałe. Znalezienie innych dokumentów i dotarcie do różnych źródeł informacji wyjaśniło wiele niewiadomych dotyczących losów Marii i jej rodziny.

Odtwarzanie losów Marii Niebrzydowskiej zacząłem od analizy informacji zawartych w poszczególnych rubrykach listy pasażerskiej statku S.S. Kościuszko, którym Maria w 1933 roku ponownie popłynęła za ocean. Z zapisów tych wynika kilka ważnych informacji, które przedstawię chronologicznie w dalszej części niniejszego opracowania.

Kolejny dokument, jaki poddałem analizie, to arkusz spisu powszechnego ludności Stanów Zjednoczonych (United States Census), który był przeprowadzany w 1920 roku przez rządową agencję odpowiedzialną za spis ludności Stanów Zjednoczonych. Zawiera on wiele informacji o spisywanej osobie i innych członkach rodziny zamieszkujących pod wspólnym adresem.

W 1920 roku rodzina Marii składała się z 5 osób. Oprócz Marii i Zygmunta Niebrzydowskiego, który był głową rodziny, w arkuszu spisowym wpisano ich dwie córki: 5-letnią Eleonorę i 3-letnią Irenę, oraz nowo narodzonego syna o imieniu Chester (Czesław) Wszystkie dzieci urodzone w Detroit, Michigan, USA. Dokument ten potwierdził niezbicie, że córka Marii Niebrzydowskiej urodziła się w USA.

Przeszukując różne strony internetowe, niespodziewanie natrafiłem również na wywiad z panem Benjaminem Stancykiem, emerytowanym sędzią amerykańskim polskiego pochodzenia, który znał dobrze rodzinę Niebrzydowskich, a ponadto znał osobiście Eleonorę i jej rodzeństwo. Wywiad przeprowadzony został w 2002 roku przez pana Mariana

Krzyżowskiego. Fragmenty wywiadów poświęcone rodzinie Niebrzydowskich zamieszczam w dalszej części opracowania.

Czytając wspomnienia sędziego Stanczyka, nie wiedziałem jeszcze, kim są ci ludzie i jaki był cel tego wywiadu, ale uznałem, że warto dotrzeć do jego autora, pana Mariana Krzyżewskiego. Poszukiwania rozpocząłem od portalu społecznościowego Facebook i okazało się to strzałem w dziesiątkę. Od razu trafiłem na jego profil. Za pośrednictwem komunikatora Messenger wysłałem wiadomość następującej treści:

Hello. On the internet I found your interview with Benjamin Stanczyk from January 23, 2002. Judge Stanczyk mentions Zygmunt Niebrzydowski's bakery on Chene Street. He also mentions his daughter Eleonor who went to Poland on a trip and did not return. I know partly her story and I have her photo. I am looking for information about this family and especially about Eleonor. Maybe someone has photos from the school period? If you could help me with this, please contact me.

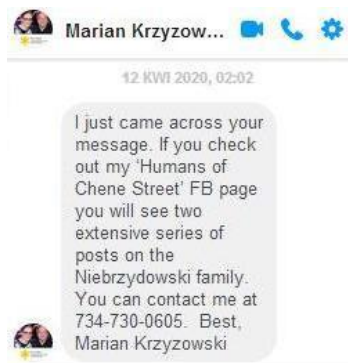
Regards Tadeusz Trepanowski.

Dzień dobry.

W Internecie znalazłem Pana wywiad z Benjaminem Stanczykiem z 23 stycznia 2002 r. Sędzia Stańczyk wspomina o piekarni Zygmunta Niebrzydowskiego na Chene Street. Wspomina także o jego córce Eleonor, która pojechała w podróż do Polski i nie wróciła. Znam częściowo jej historię i mam jej zdjęcie. Szukam informacji o tej rodzinie, a zwłaszcza o Eleonor. Może ktoś ma zdjęcia z okresu szkolnego? Jeśli może mi Pan w tym pomóc, proszę o kontakt ze mną.

Pozdrawiam Tadeusz Trepanowski.

Przez ponad miesiąc nie było odpowiedzi, i kiedy już straciłem nadzieję, nieoczekiwanie pierwszego dnia Świąt Wielkanocnych 2020 roku przyszła wiadomość od pana Krzyżowskiego, który do dalszych kontaktów podał mi swój telefon i adres poczty mailowej.

Wymieniliśmy korespondencję. Pan Krzyżowski okazał się miłym i bardzo pomocnym człowiekiem. W kolejnym liście skierowany do mnie napisał:

Dziękuję za obszerny opis Pana zainteresowania rodziną Niebrzydowskich. Mam sporo materiałów, zdjęć dotyczących rodziny i wywiady nagrane z Ireną, śp. siostrą Elenory, jak i bratanicą. Jest to bardzo zagmatwana historia. Mam też wypowiedzi jednej z koleżanek Elenory, śp. Marii Genca, która z nią ukończyła liceum św. Stanisława w Detroit, w dzielnicy ul. Chene (był to pierwszy rok absolwentów, czyli 1932 r.). Bardzo bym Panu radził zajrzeć na mój FB-kowy portal Humans of Chene. Kilka lat temu rzuciłem tam sporo zdjęć z wyciągami wywiadów z członkami rodziny Niebrzydowskich. Później dowiedziałem się, że są tam rodzinne tajemnice i bratanica p. Ireny Nowakowskiej (zd. Niebrzydowskiej) zgłosiła się i nagrałem wywiad z nią. Wysłała mi również swoje zdjęcia. Puściłem wywiad i zdjęcia też na Humans of Chene Street. Powiem Panu, że piekarnia p. Niebrzydowskiego, Modern Bakery, była kiedyś najstynniejszą piekarnią w dzielnicy i potem w całym mieście. W przyszłości mogę się z Panem podzielić pogłoskami, jakie tu krążyły o śmierci Elenory.

Pozdrawiam Marian Krzyżowski

Okazało się, że pan dr Marian Krzyżowski (obecnie na emeryturze) był dyrektorem Instytutu Badawczego Badań nad Pracą, Zatrudnieniem i Gospodarką (IRLEE) University of Michigan. Jego zainteresowania badawcze obejmują historię publiczną, a w szczególności historię społeczności etnicznych, rasowych i religijnych Detroit. Jest autorem artykułów i opracowań na temat regionalnego rozwoju gospodarczego i był dyrektorem programu America Corps U-M, współpracy pięciu szkół wyższych z uniwersytetami i ponad 20 organizacji sąsiedzkich w Detroit i Dearborn.

dr Marian J. Krzyżowski³

Na początku 2002 r. Marian Krzyżowski uruchomił projekt historii ulicy Chene w Detroit, pod nazwą „Human of Chene Street” (ludzie z ulicy Chene). Wraz z zespołem badawczym przez 4 lata prowadził prace w ramach tego projektu. Właśnie przy ulicy Chene, która stała się obiektem badań zespołu pracowników Uniwersytetu Michigan, Maria i Zygmunt Niebrzydowscy mieli swój dom i piekarnię wraz z cukiernią.

Poletown – kiedyś jedna z najbardziej tętniących życiem dzielnic w Detroit dziś jest nie do poznania. Ale upadek tej części miasta był niezwykle, podobnie jak sama dzielnica. Nie stało się tak z powodu naturalnego procesu migracji; raczej świadome decyzje samorządów wymazały ludność i wszystko, co mieszkańcy Poletown przez dziesięciolecia wnieśli do krajobrazu miasta: niezliczone firmy, szkoły, kościoły, kluby sąsiedzkie i ostatecznie ludzki duch. Dr. Marian Krzyżowski skrupulatnie badał historię dzielnicy „Poletown” w Detroit. Poprzez rozmowy z ocalałymi mieszkańcami lub ich krewnymi Krzyżowski dał głęboki wgląd w wyjątkowy charakter okolicy i jej tożsamość. Projekt dr Krzyżowskiego ma ogromne

³ Marian Jan Stanisław Krzyżowski urodził się 4 lipca 1948 r. w Monachium. Rodzice (Ilona, z domu Małysz i Tadeusz) wyemigrowali z Polski w 1945 r. Mieszkali w Bursie Akademickiej prowadzonej przez Bratniak Monachijski. Znaleźli się w grupie ok. 200 Polaków, w tym 20-25 ze Śląska. W latach późniejszych wyemigrowali do USA, gdzie Marian nauczył się „być Polakiem”, działał w różnych organizacjach wspierających opozycję w Polsce, był m.in. redaktorem naczelnym czasopisma wydawanego w języku angielskim opisującego wydarzenia w Polsce. Biblioteka Śląska posiada obszerne archiwum pamiątek rodzinnych m.in. listów i kart pocztowych wysyłanych z Polski (m.in. z Pszczyny, Czechowic-Dziedzic, Przemyśla, Wisły, Gdańska i Szczecina) do Detroit przez przedstawicieli rodzin Krzyżowskich i Małyszów. Pan Marian obecnie mieszka w Ann Arbor, stan Michigan, USA.

znaczenie w zachowaniu pamięci o dawnych emigrantach z Polski, ponieważ nawet jeśli budynki i dzielnice zniknęły, to dzięki podjętym działaniom Mariana Krzyżowskiego, nigdy nie zostaną naprawdę zapomniane.

W projekcie „Human of Chene Street” uczestniczył zespół naukowców:

Deborah Dash Moore, profesor historii i studiów judaistycznych, były dyrektor Frankel Center for Judaic Studies University of Michigan. Historyk amerykańskich Żydów. Opublikowała uznaną trylogię: *W domu w Ameryce: Żydzi nowojorscy drugiej generacji* (1981), *Żydzi z GI: Jak zmieniła się generacja drugiej wojny światowej* (2004) oraz *Do złotych miast: W pogoni za amerykańskim Jewish Dream in Miami and LA* (1994). Jej praca regularnie zbiera nagrody. Redagowała także wiele wpływowych tomów. Wraz z Paulą Hyman redagowała *Jewish Women in America: An Historical Encyclopedia* (1997), a wraz z Marion Kaplan antologię dotyczącą płci i historii Żydów (2010). W 2012 roku pełniła funkcję redaktora naczelnego trzutomowego *City of Promises: A History of Jewish in New York*. W swojej najnowszej książce *Urban Origins of American Judaism* (2014) szczegółowo analizuje powstawanie nowych form religijnych na ulicach amerykańskich miast.

Karen Majewski kierownik projektu w Instytucie Badań nad Pracą, Zatrudnieniem i Gospodarką Uniwersytetu Michigan (IRLEE). Otrzymała tytuł doktora w University of Michigan w 1998 r., za badania nad imigracją i pochodzeniem etnicznym. Jej książka „Zdrajcy i prawdziwi Polacy: opowiadanie polskiej tożsamości amerykańskiej”, 1880–1939, została wydana w 2003 roku i analizuje polskojęzyczną literaturę imigracyjną napisaną i opublikowaną w Stanach Zjednoczonych. Była dyrektorem wykonawczym Polsko-Amerykańskiego Towarzystwa Historycznego, jest także autorką wielu artykułów i częstym mówcą o sprawach polsko-amerykańskich. W 2006 r. Karen Majewski została wybrana pierwszą kobietą burmistrzem miasta Hamtramck w stanie Michigan.

Sandra Arlinghaus – adiunkt zasobów naturalnych i środowiska Instytutu Badań nad Pracą, Zatrudnieniem i Gospodarką na Uniwersytecie Michigan. Dr Sandra L. Arlinghaus jest geografem matematycznym. Jej zainteresowania są szerokie, ale przy realizacji projektu skoncentrowały się na mapach związanych z badaniem historii ulicy Chene. W trakcie trwania projektu opublikowała materiały online dotyczące cmentarza Beth Olem (sąsiadującego z obszarem Chene Street), tworząc wirtualny cmentarz w Google Earth. Ten materiał, jak również inne opracowane materiały zarchiwizowano w DeepBlue, trwałym archiwum internetowym Uniwersytetu Michigan. Ten projekt cmentarza, ustalony w czasie i zasięgu

przestrzennym, stanowi cenne badanie pilotażowe dla metodologii związanej z szerszym obszarem Studium Historii Chene Street. Sandra Arlinghaus w ciągu kilku lat pracowała nad opracowywaniem map powiązanych z innymi materiałami znajdującymi się w bazie danych Chene Street. Podczas tworzenia materiałów GEOMAT stworzyła również budynki 3D. Powstało wiele nowych, ale wykorzystwała również prace innych, aby utworzyć kolekcję w szerokim obszarze Studium historii Chene Street, obejmującym ponad 559 budynków/modeli. Są one umieszczone w internetowej Galerii 3D.

Projekt Chene Street przedstawił kompleksową historię społeczną i handlową okolicy, która pokazuje, jak się żyło, mieszkało i pracowało w tym mieście. Zespół projektowy w Instytucie Badań Pracy, Zatrudnienia i Gospodarki (IRLEE) i Frankel Center for Judaic Studies zgromadził prawie trzysta historii mówionych od mieszkańców Polski, Żydów i Afroamerykanów oraz właścicieli firm. Zeskanowano dziesiątki tysięcy zdjęć i innych dokumentów, w tym etniczne gazety, biuletyny kościelne, papiery osobiste i inne. Zespół badawczy śledził pojedyncze działki nieruchomości, aby stworzyć podstawę do odkrycia szczegółowego portretu ulicy Chene Street, jej przyległych dzielnic mieszkalnych i miejsc o różnym przeznaczeniu od 1890 do 1990 roku.

Chene Street to ulica przecinająca wschodnią część Detroit od rzeki Detroit do fabryki General Motors Detroit-Hamtramck na granicy miasta Hamtramck. Kiedyś był to jeden z najbardziej tętniących życiem korytarzy handlowych w mieście i miejsce dla setek małych i średnich firm. Wiele z tych firm prowadziły rodziny imigrantów i Afroamerykanie. Ta arteria była główną arterią dzielnic, które promieniowały wzdłuż jej długości. Było to centrum życia rodzinnego, zawodowego i społecznego tysięcy polskich – katolickich i europejskich – żydowskich imigrantów. Mieszkało tam również dużo Afroamerykanów migrujących z południa. Wielu z nich przybyło, aby obsadzić 100 000 miejsc pracy w przemyśle motoryzacyjnym, którego zakłady znajdowały się w bliskiej odległości od ich dzielnic. Dziś praktycznie nie pozostały żadne ślady tych dzielnic. Chene Street i otaczające ją bloki należą do najbardziej zdewastowanych i wyludnionych w mieście.

Projekt „Human of Chene Street” analizuje bogatą i złożoną historię konfliktu rasowego, religijnego i etnicznego Detroit, konkurencji i współpracy w XX wieku poprzez skupienie się przedstawicieli różnych ras, narodowości i religii na jednej ulicy, Chene Street. Ulica Chene będąca domem dla polskich katolickich i żydowskich imigrantów z Europy Wschodniej i Afroamerykanów, dała ogromne możliwości do miejskich badań historycznych za pomocą fotografii, wywiadów ustnych, listów, gazet, map i dokumentów. Chociaż dziś niewiele pozostało przy Chene Street w Detroit na East Side, studenci mają okazję odtworzyć złożoną historię ulicy.⁵

Idąc za radą pana Mariana Krzyżowskiego zacząłem przeszukiwać portal Humans of Chene Street (Ludzie z Chene Street). Po przewertowaniu wielu wywiadów trafiłem wreszcie na zdjęcia i wywiady przeprowadzone z siostrą i bratanicą Eleonory. Materiał ten w kapitalny sposób uzupełnił moje wcześniej znalezione materiały dotyczące tej rodziny.

Zanim jednak przedstawię emigracyjne losy Marianny (Marii) Niebrzydowskiej (z domu Sekmistrz) wspomnę jej kuzynów – braci ojca: **Walentego, Ignacego i Stanisława Sekmistrzów**⁶, oraz przyrodniego brata **Stanisława Sekmistrza** – pierwszych emigrantów z rodziny Sekmistrzów, których wyjazdy prawdopodobnie miały wpływ na późniejszą decyzję Marianny o emigracji.

Emigracja, rok 1903

Ignacy Sekmistrz urodzony około 1867(8) roku syn Bartłomieja i Barbary z Góreckich małżonków Sekmistrz. Dnia 8 grudnia 1903 roku 36-letni Ignacy, na pokładzie statku „Main” wypłynął z niemieckiego portu w Bremen. Na Ellis Island w Nowym Jorku przybył 22 grudnia 1904 roku. Płynął do szwagra (brata żony) Bolesława Kwiatkowskiego zamieszkałego w Taylor⁷ nr

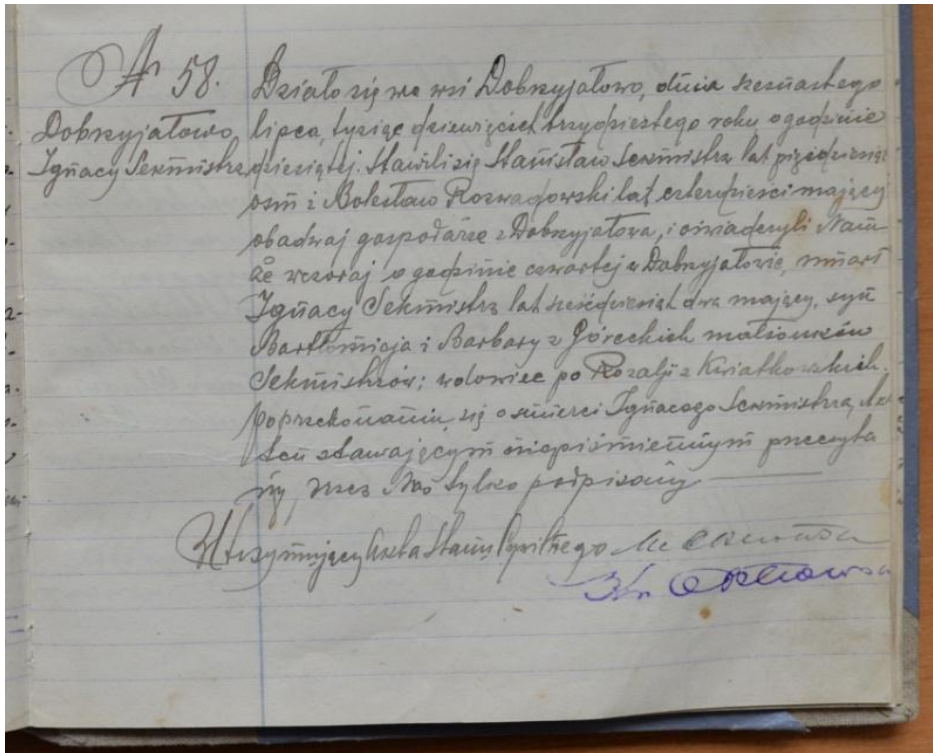
⁴ Zdjęcie pochodzi ze strony internetowej: http://www.mipolonia.net/wp-content/uploads/2017/10/circa-1914_Intersection-of-Chene-and-East-Forest_Detroit-MI.jpg

⁵ <https://sites.lsa.umich.edu/detroitchenestreet/publications/>

⁶ W bazie FamiliSearch imiona i nazwiska obu emigrantów figurują w zniekształconej formie: **Stanisl. Sekmischz i Jguacy Szkemistrz.**

⁷ Taylor to dzielnica w hrabstwie Lackawanna, sześć mil na południowy zachód od Scranton nad rzeką Lackawanna. Założone zostało w 1790 roku przez Corneliusa Athertona. Gmina Taylor znana była kiedyś z

Emigracja Ignacego była emigracją zarobkową, bowiem nie zdecydował się na sprowadzenie rodziny do USA. Po kilkuletnim pobycie za oceanem wrócił do Polski. Zmarł w Dobrzyjałowie 15 lipca 1930 roku, przeżywszy 62 lata. Wcześniej zmarła jego żona Rozalia z domu Kwiatkowska. Zgon Ignacego zgłosili: Stanisław Sekmistrz lat 58 (urodzony ok. 1872 roku) – prawdopodobnie brat – i Bolesław Rozwadowski lat 40, obydwaj gospodarze zamieszkali w Dobrzyjałowie. Akt zgonu nr 58/1930 parafia Dobrzyjałowo.

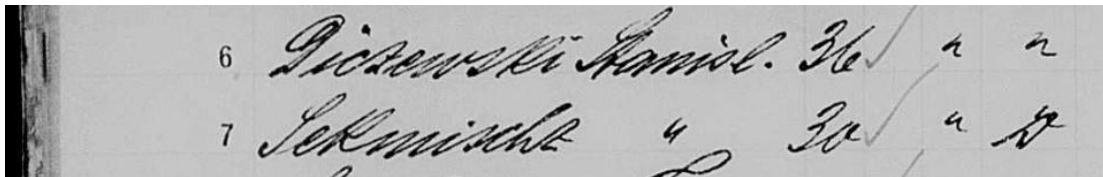

Akt zgonu nr 58/1930- Ignacy Sekmistrz syn Bartłomieja i Barbary z Góreckich
- skan aktu uzyskany przez Tadeusza Trepanowskiego-

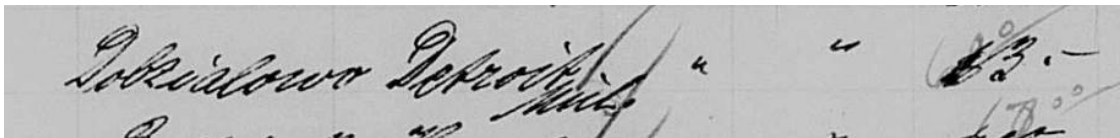
Emigracja, rok 1904

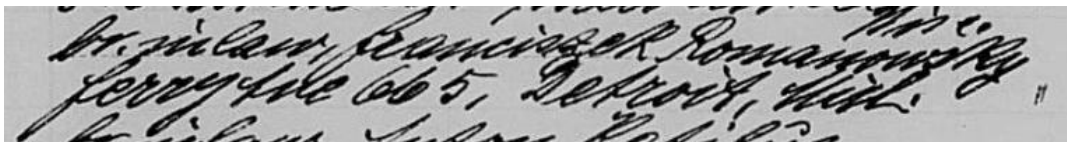
Stanisław Sekmistrz, urodzony około 1872-4 roku w Dobrzyjałowie.⁸ Kolejny emigrant z rodziny Sekmistrzów, który jako 30-letni kawaler, na pokładzie statku „Main” wypłynął z portu w Bremen 12 listopada 1904 roku. Na Ellis Island w Nowym Jorku przybył 24 listopada 1904 roku. Płynął do szwagra Franciszka Romanowskiego zamieszkałego w Detroit przy Ferry Ave 665, stan Michigan.

Wycinek listy z nazwiskiem Sekmistrz Stanisław poz. 7.

Wycinek listy z nazwą miejscowości Dobrzyjałowo i miastem Detroit, do którego się udawał.

Wycinek listy zawierającej dane osoby, do której Stanisław Sekmistrz się udawał: br.in law [brother-in-law] (szwagier) Franciszek Romanowski.

⁸ W bazie FamiliSearch występuje zniekształcona nazwa miejscowości Dobrzyjałowo [Dobziałowo]

Walenty Sekmistrz,⁹ urodzony 8 kwietnia 1873 roku w ... syn Szymona i Teofili Rutkowskiej. Dnia 30 marca 1906 roku 33-letni Walenty, na pokładzie statku „Pennsylvania” wypłynął z portu w Hamburgu. Na Ellis Island w Nowym Jorku przybył 13 kwietnia 1906 roku. Płynął do kuzyna Stanisława Bagińskiego zamieszkałego w Nowym Jorku w dzielnicy Manhattan pod adresem 150 Ridge Street, w niedalekiej odległości od mostu Williamsburg Bridge. Razem z Walentym do USA płynął jego bratanek Stanisław Sekmistrz, syn Izydora i Franciszki z domu Kosko. Po przybyciu do USA, w stacji emigracyjnej na Ellis Island obaj zostali tymczasowo przyjęci na teren Stanów Zjednoczonych, ale bez prawa stałego pobytu. Przy ich nazwiskach postawiono stempel: „Non Im Alien”¹⁰.

Była to druga podróż Walentego za ocean. Z zapisów w liście okrętowej wynika że pierwszy raz Walenty Sekmistrz przebywał w USA w 1902 roku.

Nie znana jest data powrotu Walentego do Polski ale musiało to nastąpić przed 1912 rokiem gdyż w tym roku 39-letni, owdowiały Walenty Sekmistrz zawarł związek małżeński z Franciszką Gonszewską (wdowa) rodowe Kuklińska. Ślub odbył się w Porytem. Akt małżeństwa Nr 33/1912 w parafii Poryte. Księga w Archiwum Państwowym w Białymstoku Oddział w Łomży. Małżonkowie Walenty i Franciszka zamieszkiwali w miejscowości Korzeniste parafia Poryte, skąd pochodziła Franciszka. W 1913 roku 17-letni syn Walentego (z I-go małżeństwa) Zygmunt Sekmistrz wyemigrował do USA.

Walenty zmarł w Dobrzyjałowie dnia 31 maja 1955 roku. Żył 82 lata. Pozostawił owdowiałą Magdalenę Sekmistrz. Była to więc trzecia żona Walentego. Aktów zgonu dwóch poprzednich żon nie odnaleziono, natomiast trzecia żona Magdalena Sekmistrz zmarła 29 sierpnia 1957 roku w Dobrzyjałowie.

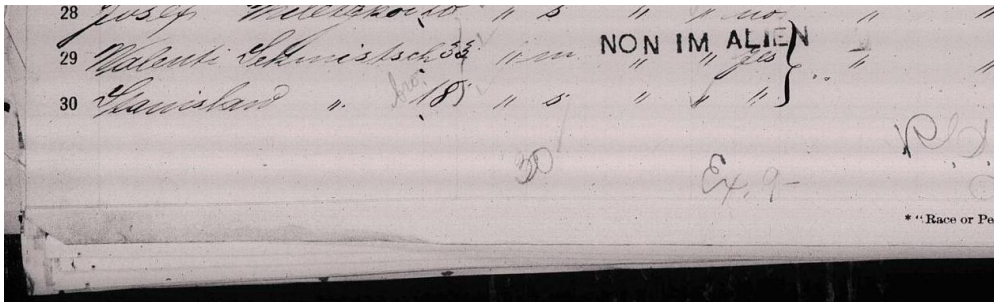
Stanisław Sekmistrz, urodził się 5 maja 1887¹¹ roku prawdopodobnie w Elźbiecinie, parafia Piątница. Syn Izydora i Franciszki Kosko, małżonków Sekmistrz.

⁹ W bazie FamiliSearch występuje zniekształcona forma nazwiska Sekmistrz – [Sekinistsek].

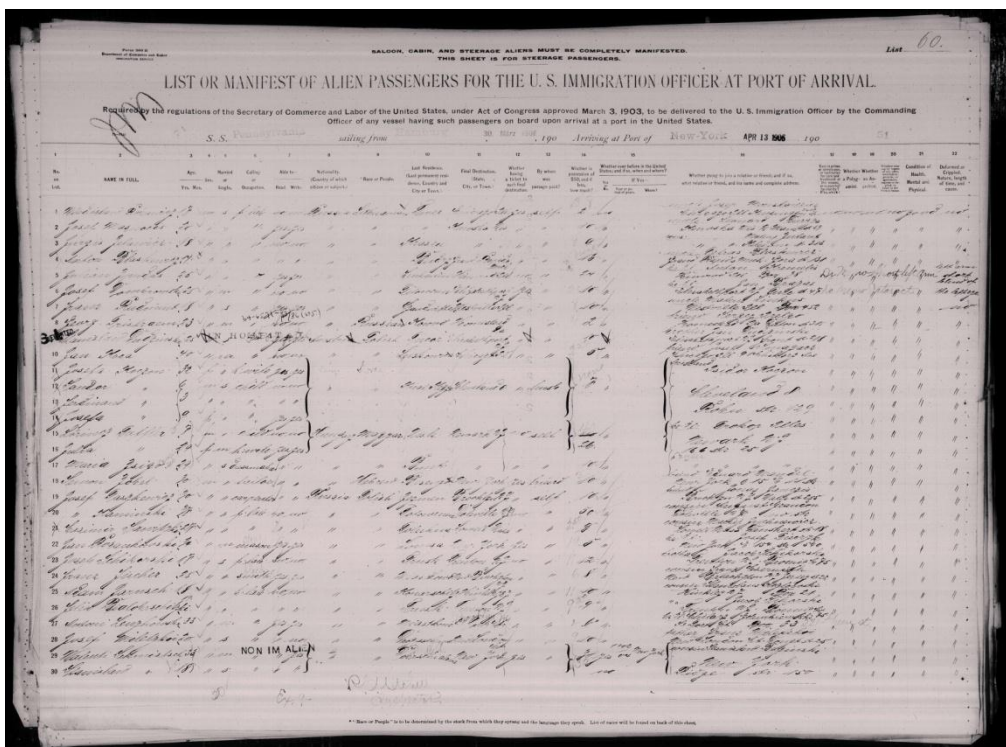
¹⁰ Cudzoziemiec niebędący imigrantem jest cudzoziemcem w Stanach Zjednoczonych w klasyfikacji nieimigracyjnej. Zasadniczo „cudzoziemcy niebędący imigrantami” to turyści, studenci, podróżujący w interesach i pracownicy tymczasowi, którzy wjeżdżają na terytorium Stanów Zjednoczonych na czas określony; są legalnie przyjętymi cudzoziemcami, którzy nie są legalnymi stałymi mieszkańcami.

¹¹ Wg spisu ludności Imperium Rosyjskiego z 1896 roku, Stanisław był urodzony ok. 1886 roku, gdyż w spisie zapisano jego wiek 10 lat. Natomiast w karcie rejestracyjnej US Army podana jest data 5.05.1887r.

Dnia 30 marca 1906 roku, 18-letni Stanisław, na pokładzie statku „Pennsylvania” wypłynął z portu w Hamburgu. Na Ellis Island w Nowym Jorku przybył 13 kwietnia 1906 roku. Płynął razem ze swoim stryjem Walentym Sekmistrzem do kuzyna Stanisława Bagińskiego zamieszkałego w Nowym Jorku w dzielnicy Manhattan pod adresem 150 Ridge Street, w niedalekiej odległości od Williamsburg Bridge.

Wycinek listy pasażerskiej nr 60, S.S. „Pennsylvania”. Poz. 29 Walenty Sekmistrz lat 33, poz. 30 Stanisław Sekmistrz lat 18.

Lista pasażerska nr 60 S.S. „Pennsylvania” zawiera dane Walentego i Stanisława Sekmistrzów. Uzyskana w dniu 07 maja 2020 r. z bazy internetowej FamiliSearch przez Tadeusza Trepanowskiego.

W 1906 roku, gdy Stanisław ze swoim stryjem Walentym wyjeżdżali do Ameryki, jego przyrodnia siostra Marianna miała 12 lat. Sześć lat później w drugą podróż do Ameryki Stanisław wybierze się razem z siostrą. Data powrotu Stanisława Sekmistrza do Polski po pierwszym wyjeździe do USA jest nieznana. Drugi jego wyjazd będzie wyjazdem na stałe.

Emigracja, rok 1912

Marianna (Maria) Niebrzydowska

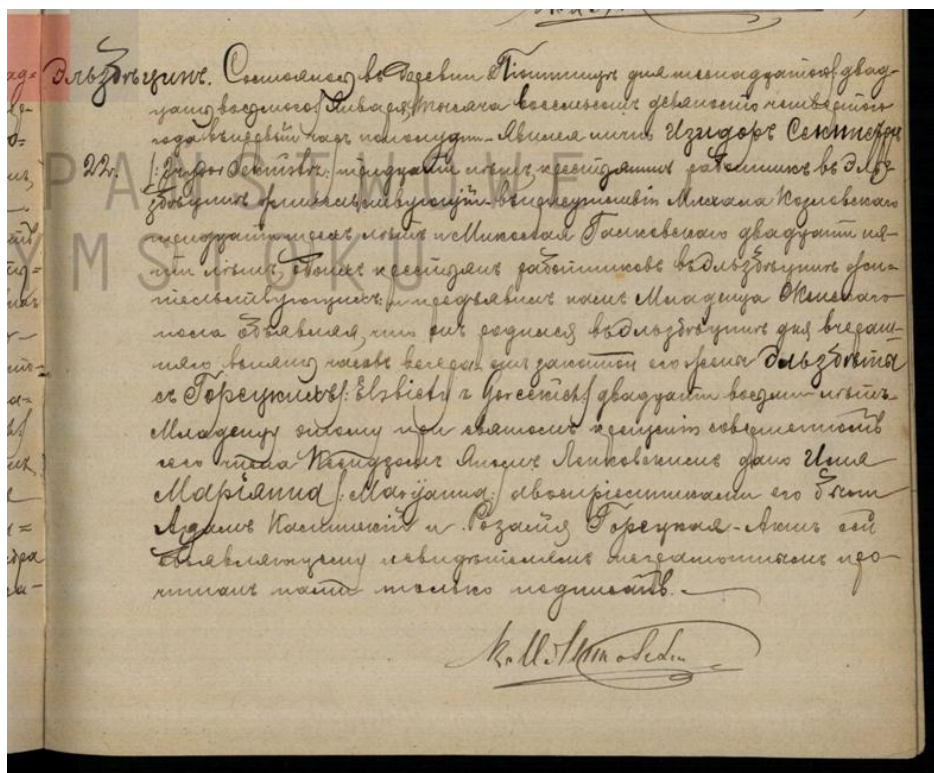
(z domu Sekmistrz) – córka 30-letniego Izydora i

28-letniej Elżbiety Góreckiej, małżonków Sekmistrz, urodzona 27 stycznia 1894 roku w Elźbiecinie ¹² parafia Piątnica. Akt urodzenia i chrztu nr 22/1894. Świadcami przy chrzcie Marianny, który odbył się

następnego dnia po urodzeniu, byli: Michał Kozłowski¹³ i Mikołaj Bajkowski. Rodzicami chrzestnymi byli: Adam Kamiński i Rozalia Górecka. Marianna była pierwszym dzieckiem Izydora z jego drugiego związku z Elżbietą Górecką. Po Mariannie urodziły się kolejne dzieci: Bolesław, Alexander i Anna urodzona w Piątnicy w 1901 roku.

¹² Według danych z federalnego spisu ludności USA z 1930 roku Maria Niebrzydowska (Sekmistrz) urodziła się w 1897 roku w Piątnicy. Data i miejsce urodzenia zostały błędnie podane. Piątnica jest parafią w której odbył się chrzest.

¹³ Właściwie Michał Kozko (Kosko) zamieszkały w Elźbiecinie, brat Antoniego Kozko (Kosko) – mojego dziadka.

Akt urodzenia Marianny Sekmistrz, uzyskany 23.04.2020 r. przez Annę Zarzycką

LTN/Archiwum Diecezjalne w Łomży

Marianna miała starsze, przyrodnie rodzeństwo z pierwszego małżeństwa jej ojca Izydora, z Franciszką Kosko¹⁴, córką Franciszka i Konstancji z Michalików.

(Franciszka zmarła 27 października/08 listopada 1892 roku w wieku 28 lat. Informacja w akcie zgonu dotycząca wieku Franciszki jest błędna, bowiem urodziła się ona w 1860 roku więc w chwili śmierci miała 32 lata.)

Owdowiały Izydor Sekmistrz, mając pod opieką trójkę małoletnich dzieci, z których najmłodsze miało 2 lata, ożenił się ponownie z Elżbietą Górecką. Ślub odbył się dnia 16 stycznia 1893 roku we wsi Poryte. Świadkiem na ich ślubie był brat Izydora – Walenty Sekmistrz.

¹⁴ Franciszka Sekmistrz z domu Kosko, była siostrą mojego dziadka Antoniego Kosko.

Podczas pierwszego powszechnego spisu ludności w Imperium Rosyjskim¹⁵ przeprowadzonego przez władze carskie w 1896 roku, rodzina Izydora Sekmistrza mieszkała na terenie folwarku Elźbiecin w domu Nr 18.

Skład rodziny Sekmistrzów przedstawiał się następująco:

- 1) **Izydor Sekmistrz** lat 32 ur. około 1864 r. – głowa rodziny,
- 2) **Elźbieta Sekmistrz** lat 28 ur. około 1868 – żona,
- 3) **Stanisław Sekmistrz** lat 10 ur. około 1886 r. – syn z I małżeństwa Izydora,
- 4) **Ewa Sekmistrz** lat 8, ur. w 1889, córka, z I małżeństwa Izydora (bliźniacza siostra Ewy, Adela zmarła 7 miesięcy po urodzeniu),
- 5) **Franciszek Sekmistrz** lat 5, syn z I małżeństwa Izydora
- 6) **Marianna Sekmistrz** lat 3, ur. 1894 r. córka Ignacego i Elźbiety Góreckiej (II małżeństwo),
- 7) **Bolesław Sekmistrz** 1 rok, ur. w 1895 r. syn Ignacego i Elźbiety Góreckiej (II małżeństwo).

Arkusz spisu powszechnego uzyskany

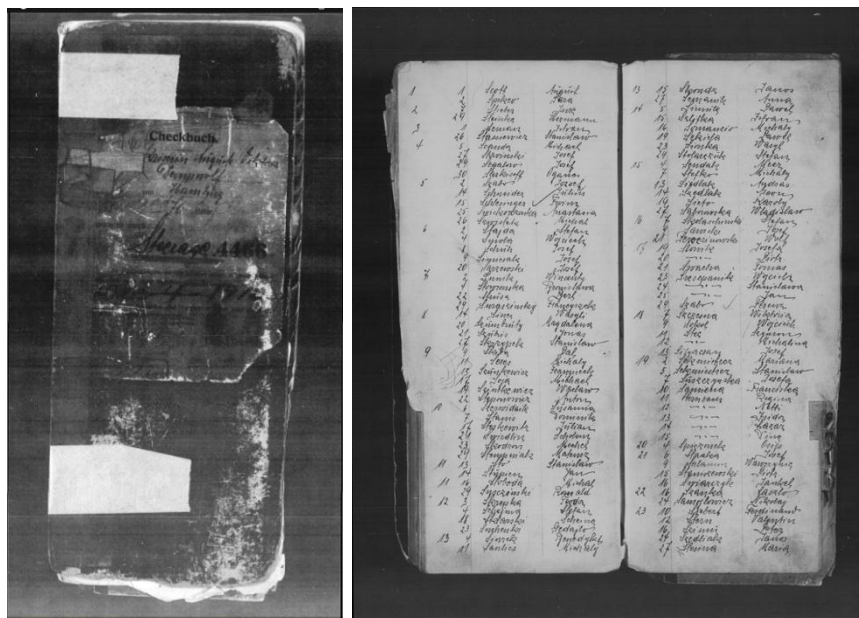
od Jana Trepanowskiego, Florida, USA, Kwiecień 2020 roku.

Z arkusza spisowego wynika, że w tym czasie razem z rodziną Izydora i Elźbiety, w mieszkaniu ich mieszkała także ciotka Marianny, 25-letnia Józefa Górecka. W spisie nie figurują dzieci urodzone w późniejszych latach: Aleksander Sekmistrz urodzony 13.11.1898 i najmłodsza siostra Marianny, Anna Sekmistrz, która urodziła się dopiero w 1901 roku.

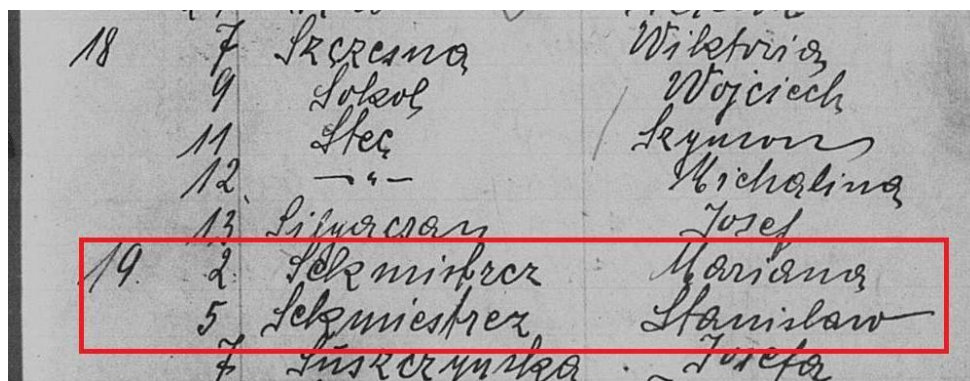
Dnia 4 grudnia 1912 roku niespełna 18-letnia Marianna Sekmistrz wyemigrowała do Stanów Zjednoczonych. Z portu w Hamburgu wypłynęła na pokładzie statku Kaiserin

¹⁵ Spis z lat 1896 – 1897 był pierwszym i jedynym spisem powszechnym, który został przeprowadzony w Imperium Rosyjskim. Następny spis planowano na 1915 rok, lecz z powodu działań wojennych związanych z wybuchem pierwszej wojny światowej oraz napiętej sytuacji społeczno-gospodarczej wewnątrz kraju, nie został on przeprowadzony. Celem spisu było zebranie informacji statystycznych o ludności Imperium Rosyjskiego.

Auguste Victoria. W podróży towarzyszył jej przyrodni brat 26-letni Stanisław Sekmistrz ur. około 1886 r. – syn z I małżeństwa Izzydora i Franciszki Kosko. Była to druga podróż Stanisława za ocean. W pierwszą podróż wybrał się ze swoim stryjem Walentym w 1906 roku. Miał wtedy 18 lat. Po jakimś czasie wrócił do Polski, ale jak niektórzy mówią „Ameryka była mu pisana”. Wyjazd z Marianną był wyjazdem ostatecznym. W Ameryce pozostał na stałe.

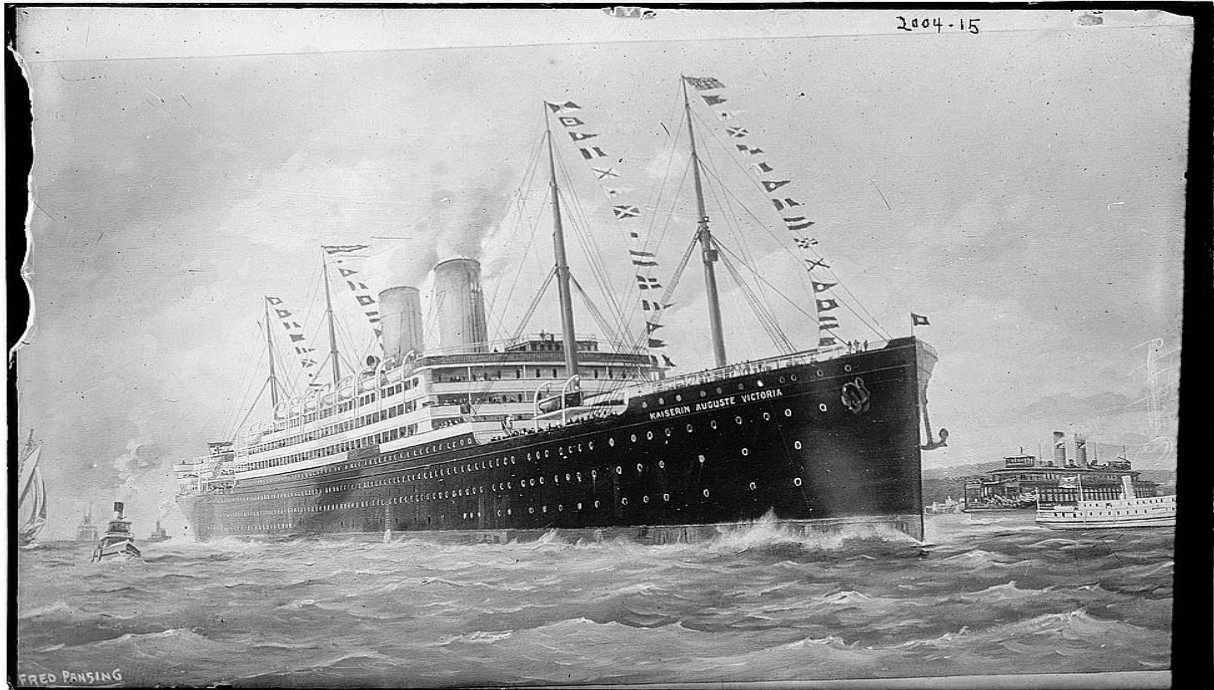
Skorowidz nazwisk pasażerów statku S.S. Kaiserin Auguste Victoria

Wycinek skorowidza z nazwiskami pasażerów. W czerwonej ramce Marianna i Stanisław Sekmistrz.

Skorowidz nazwisk pasażerów statku Kaiserin Auguste Victoria odnalazłem w wykazie osób emigrujących do USA w latach 1906-1942, zamieszczonym w internetowej bazie danych FamilySearch, gdzie nazwiska Marianny zapisano w zniekształconej formie. Zapisano je „**Mariana Sckmisfrcz**”. Poza skorowidzem z nazwiskami pasażerów dotychczas nie

odnalazłem listy pasażerskiej, z której można by odczytać do kogo i do jakiego miasta docelowo udawała się Marianna.

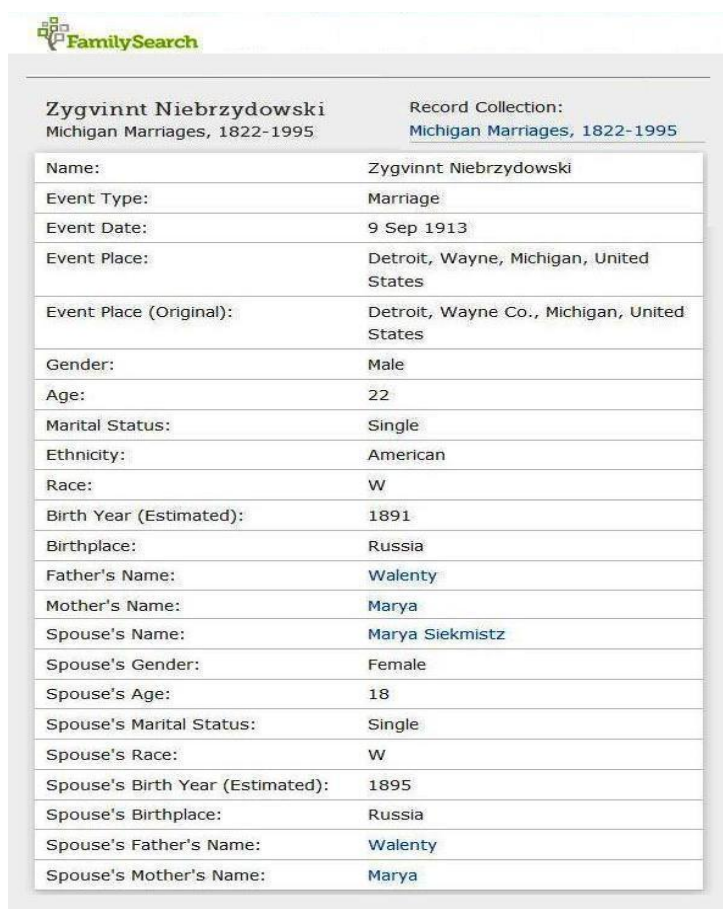
Statek S.S. Kaiserin Auguste Victoria na którym do USA płynęli Marianna i Stanisław.

Kolejny ślad Marianny na ziemi amerykańskiej to rejestr ślubów w stanie Michigan zawartych w latach 1822-1995. Ze znalezionej rekordy wynika, że w 11 miesięcy po przybyciu do USA, dnia 9 września 1913 roku, 18-letnia Marianna (Marya) Sekmistrz wyszła za mąż za 22-letniego Zygmunta Niebrzydowskiego, urodzonego 13/25 września 1891 roku w Polsce. Ślub odbył się w Detroit, Wayne, Michigan w St. Hyacinth Church (kościół św. Jacka). Rekord odnaleziony na stronie internetowej Family Search nie jest skanem oryginalnego aktu ślubu tylko streszczeniem danych w nim zawartych. W zamieszczonym poniżej rekordzie z rejestru ślubów w stanie Michigan zawartych w latach 1822-1995 podano amerykańskie pochodzenie etniczne Zygmunta Niebrzydowskiego. Błąd?, czy posiadał już obywatelstwo amerykańskie? Zygmunt urodził się w Polsce a do USA przybył w 1910 roku, mając 19 lat.

Rekord zawiera zniekształcone imię Zygmunta [Zygvinnt] oraz błędny rok urodzenia Marii Sekmistrz. Podano 1895, powinno być 1894. To nie jedyny błąd w tym rekordzie. Imiona rodziców Marianny wpisano takie same jak rodziców Zygmunta Niebrzydowskiego.

Jest: „spouse’s father’s name – Walenty, spouse’s mother’s name – Marya.

Powinno być: „spouse’s father’s name – Izydor, spouse’s mother’s name – Elżbieta.

The image shows a screenshot of a FamilySearch record for a marriage. The record is titled "Zygvinnt Niebrzydowski" and is part of the "Michigan Marriages, 1822-1995" collection. The record details the marriage of Zygvinnt Niebrzydowski to Marya Siekmistrz on September 9, 1913, in Detroit, Michigan. The groom's parents are listed as Walenty and Marya. The bride's parents are also listed as Walenty and Marya.

Zygvinnt Niebrzydowski		Record Collection: Michigan Marriages, 1822-1995	
Name:	Zygvinnt Niebrzydowski		
Event Type:	Marriage		
Event Date:	9 Sep 1913		
Event Place:	Detroit, Wayne, Michigan, United States		
Event Place (Original):	Detroit, Wayne Co., Michigan, United States		
Gender:	Male		
Age:	22		
Marital Status:	Single		
Ethnicity:	American		
Race:	W		
Birth Year (Estimated):	1891		
Birthplace:	Russia		
Father's Name:	Walenty		
Mother's Name:	Marya		
Spouse's Name:	Marya Siekmistrz		
Spouse's Gender:	Female		
Spouse's Age:	18		
Spouse's Marital Status:	Single		
Spouse's Race:	W		
Spouse's Birth Year (Estimated):	1895		
Spouse's Birthplace:	Russia		
Spouse's Father's Name:	Walenty		
Spouse's Mother's Name:	Marya		

Rekord zawierający dane z aktu małżeństwa Marii Sekmistrz i Zygmunta Niebrzydowskiego uzyskano z bazy i przy pomocy wyszukiwarki internetowej FamiliSearch w dn.18.04.2020 r. T. Trepanowski.

Nazwisko: Zygvinnt Niebrzydowski [Zygmunt Niebrzydowski],
Typ wydarzenia: małżeństwo,
Data zdarzenia: 9 września 1913,
Miejsce zdarzenia: Detroit, Wayne County, Michigan, United States,
Płeć: mężczyzna,
Stan cywilny: kawaler,
Pochodzenie etniczne: Amerykanin
Rasa: biała,
Rok urodzenia: 1891

Miejsce urodzenia: Rosja¹⁶,
Imię ojca: Walenty,
Imię matki: Maria,
Płeć małżonka: żeńska,
Wiek małżonka: 18,
Stan cywilny małżonka: panna,
Rasa małżonka: biała,
Rok urodzenia małżonka: 1895 (powinno być 1894),
Miejsce urodzenia małżonka: Rosja,
Imię ojca małżonka: Walenty (powinno być Izydor)
Imię matki małżonka: Maria (powinno być Elżbieta)

¹⁶ Podczas zaborów Polska należała do Imperium Rosyjskiego i jako kraj nie istniała na mapie świata.

*St. Hyacinth Church Detroit, Michigan*¹⁷. (Kościół św. Jacka) w którym Maria i Zygmunt wzięli ślub.
Address: 3151 Farnsworth, Detroit.

Siedem lat po ślubie, w 1920 roku podczas przeprowadzanego Powszechnego Spisu Mieszkańców Stanów Zjednoczonych, Maria i Zygmunt Niebrzydowski zamieszkiwali pod adresem: Joseph Campau Avenue, Detroit Ward 11, Wayne,¹⁸ Michigan. Była to główna ulica biznesowa miasta Hamtramck, które jako 11 okręg przynależało do zespołu metropolitarnego Detroit. Ludność składająca się głównie z Polaków skupiała się wokół czterech parafii rzymskokatolickich i przy Polskim Narodowy Kościele Katolickim. Ulica Joseph Campau Avenue, tętniła życiem i pojawiały się na niej ciągle nowe neony informujące o sklepie z odzieżą męską u Witkowskiego, sklepie z kapeluszami Mróz – Hats, sklepie z suchymi towarami – Cieszkowski Dry Goods, sklepie z instrumentami muzycznymi – Galonka Music Center czy Centrum Sztuki Polskiej – Polish Art Center. Neon reklamowy „Paczki do Polski” został wystawiony przez Biuro Podróży Amerpol, a tablica „Polska Apteka” informowała o lekach sprzedawanych w aptece Radziszewskich. Sklepy z kiełbasami Jaworski, Kowalski i Środek oraz kilka polskich piekarni mogły się obejść bez neonów, ponieważ ich kuszące aromaty unosiły się na ulicach i stanowiły wystarczającą zachętę do odwiedzenia tych miejsc.

W arkuszu spisowym odnotowano skład rodziny Niebrzydowskich. Oprócz Marii i Zygmunta wpisano troje ich dzieci: Eleonorę, Irenę i Chestera (Czesława) oraz Zygmunta Sekmistrza, który był stryjecznym bratem Marii. Zygmunt był synem Walentego Sekmistrza.

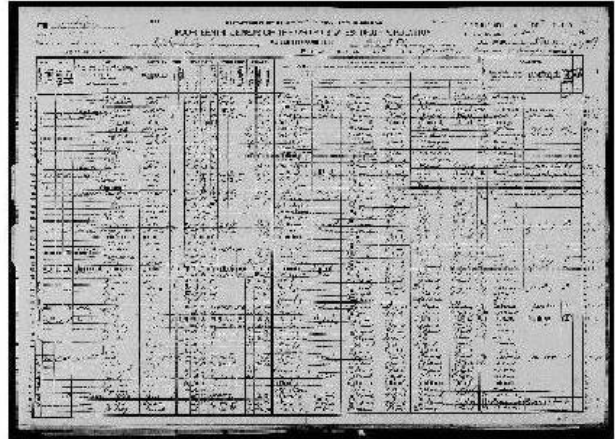
¹⁷ Zdjęcie pochodzi kościoła pochodzi z opracowania The Polish Catholic Churches of Detroit, St. Hyacinth – Pinterest. Nov 6, 2014 [Polskie kościoły katolickie w Detroit, St. Hiacynt] strona internetowa: http://www.mipolonia.net/wp-content/uploads/2017/10/St.-Hyacinth_1907-1997_Detroit_MI.pdf

¹⁸ Hrabstwo Wayne to najbardziej zaludnione hrabstwo w amerykańskim stanie Michigan. Według stanu na 2019 r. Spis Ludności Stanów Zjednoczonych oszacował populację na 1 749 343 osób, co czyni go 19. najbardziej zaludnionym hrabstwem w Stanach Zjednoczonych. Siedzibą hrabstwa jest Detroit, największe i najbardziej zaludnione miasto w Michigan oraz 23. najbardziej zaludnione miasto w Stanach Zjednoczonych. Powiat został założony w 1796 r. i zorganizowany w 1815 r. Hrabstwo Wayne wchodzi w skład Detroit-Warren-Dearborn, MI Metropolitan Statistics Area. (obszar statystyki metropolitarnej) Jest to jedno z kilku hrabstw USA nazwanych na cześć Anthony'ego Wayne'a – generała wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych.
Źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/Wayne_County,_Michigan

MARIA NIEBRZYDOWSKI

1940 US Census
Born in 1894

NAME:	Mary Nieberydawski
AGE:	24
BIRTH YEAR:	1896
BIRTHPLACE:	Poland
HOME IN 1920:	Detroit Ward 11, Wayne, Michigan
STREET:	Jos Campau Ave
RESIDENCE DATE:	1920
RACE:	White
GENDER:	Female
IMMIGRATION YEAR:	1913
RELATION TO HEAD OF HOUSE:	Wife
MARITAL STATUS:	Married
SPOUSE'S NAME:	Sigmund Nieberydawski
NATIVE TONGUE:	Polish
ABLE TO SPEAK ENGLISH:	no
NATURALIZATION STATUS:	Alien
ABLE TO READ:	Yes
ABLE TO WRITE:	Yes
NEIGHBORS:	View others on page

HOUSEHOLD MEMBERS:	Name	Age
	Sigmund Nieberydawski	27
	Mary Nieberydawski	24
	Sigmund Sekmirz	23
	Elesonor Nieberydawski	5
	Irena Nieberydawski	5
	Chester Nieberydawski	0

Dane z arkusza spisowego United States Census, 1920¹⁹

United States Census 1920

Typ dokumentu: spis ludności

Nazwisko: [Mary Nieberydawski](#)²⁰ [Maria Niebrzydowska z domu Sekmirz]

Wiek: 24 (powinno być 26 lat)

Rok urodzenia: 1896 (powinno być 1894)

Miejsce urodzenia: Polska

Miejsce zam. w 1920 r.: Detroit Ward 11, Wayne, Michigan, United States

Ulica: Joseph Campau Avenue

¹⁹ Rekord uzyskany w kwietniu 2020 roku przez Tadeusza Trepanowskiego ze strony internetowej FamiliSearch.

²⁰ Kolorem niebieskim przedstawiono zniekształconą pisownię nazwiska i imion. Zniekształcenia powstawały często przy sporządzaniu dokumentu, częściej jednak później przy ich dygitalizowaniu.

Data pobytu: 1920
Rasa: biała
Płeć: kobieta
Rok emigracji: 1913 (powinno być 1912)
Relacja z głową domu: żona
Stan cywilny: mężatka
Nazwisko współmałżonka: [Sigmund Nieberydawski](#) (Zygmunt Niebrzydowski)
Język ojczysty: polski
Czy umie mówić po ang.: nie
Status naturalizacji: obcy
Umie czytać: tak
Umie pisać: tak

Domownicy:

[Sigmunt Nieberydawski](#) (Zygmunt Niebrzydowski) mężczyzna 27 lat, (powinno być 29) głowa rodziny.

[Mary Nieberydawski](#) (Maria Niebrzydowska) kobieta lat 24, (powinno być 26), żona , urodzona w Polsce.

[Elesonor Nieberydawski](#) (Eleonora Niebrzydowska) córka lat 5, urodzona w 1914 roku w Detroit, Michigan)

[Irena Nieberydawski](#) (Irena Niebrzydowska) córka lat 3 urodzona w 1916 r. w Detroit, Michigan,

[Chester Nieberydawski](#) (Chester [Czesław] Niebrzydowski) – syn urodzony w 1919 r. w Detroit, Michigan

[Sigmunt Sekmirz](#) (Zygmunt Sekmistrz s. Walentego) lat 23 – stryjeczny brat Marii Niebrzydowskiej (z domu Sekmistrz).

85								
86		120	Niebrzydowski Sigmund	Head ² R.	M. N. 27	M. 1910	al	
87			Mary	wife	F. N. 24	M. 1913	al	
88			Eleonora	daughter	F. N. 5			
89			Irena	daughter	F. N. 3 1/2			
90			Chester	son	M. N. 5			
91			Sigmund	brother in law	M. N. 23			
92	111	65	Drinlichowski John	Head ¹ R.	M. N. 24	M. 1913	Pa	
93			Salsmea	wife	F. N. 24			
94			Norbert	son	M. N. 14			
95		122	Weiss Michael	Head ² O. F.	M. N. 39	M. 1908	Ma.	
96			Madyslawa	wife	F. N. 35			
97			Helen	daughter	F. N. 16			

Wycinek z arkusza spisowego z 1920 roku zawierający skład rodziny .

Rejon Detroit, w którym mieszkali Niebrzydowscy początkowo, stanowił osadę, która w 1901 roku liczyła około 500 mieszkańców. Byli to emigranci przeważnie niemieckiego pochodzenia. Wówczas były tam tylko dwie fabryki AcmeHITE Lead i American Radiator Co., oraz jedna szkoła. Fenomenalny rozrost wioski rozpoczął się w 1910 roku, kiedy z powstaniem wielkiej fabryki samochodów Dodge Brothers zaczęli osiedlać się tam Polacy. W przeciągu kilku lat liczba ludności systematycznie wzrastała a w 1910 roku osiągnęła 3559 mieszkańców. Około 1915 roku Aleja Joseph Campau, przy której mieszkali Niebrzydowscy znalazła się w środku boomu budowlanego. Prym wiodła polska firma nieruchomościowa Tyszka, której właściciel Edmund Tyszka był jednym z pierwszych głównych deweloperów Hamtramck. Miasto rozwijało się w gwałtownym tempie, ponieważ imigranci gromadnie napływali na ten obszar, aby znaleźć się w pobliżu miejsc pracy oferowanych przez fabrykę Dodge Main oraz innych otwierających się nowych producentów. Dziesięć lat później w 1920 roku Hamtramck zamieszkiwało 48,615 mieszkańców, zaś według spisu z 1940 roku było już 50,160 mieszkańców. Miasto mogłoby rozwijać się bardziej, gdyby nie lenistwo polityków niemieckiego pochodzenia, którym nie chciało się podczas kampanii wyborczej objeżdżać rozrzuconych osiedli. Władze miasta Detroit wykorzystały to i zagarnęły spory szmat ziemi pierwotnie należącej do wioski Hamtramck. Dnia 10 października 1921 roku mieszkańcy uchwalili przekształcenie wioski Hamtramck w miasto. W tym celu wybrano stosowną komisję, która składała się z obywateli polskiego pochodzenia. Zadaniem komisji było przygotowanie odpowiedniego aktu założycielskiego i wybranie samorządu miasta Hamtramck.

Aleja Joseph Campau około 1915 roku

23 stycznia 1922 roku Gubernator stanu Michigan Alex Groesbeck zatwierdził przedstawiony mu projekt, a 3 kwietnia wybrano pierwszy zarząd nowopowstałego miasta, którego pierwszym merem został Piotr Jerzewski. W 1940 roku merem został Dr S. Skrzycki, a sędziami zostali M Gronkawski i T. Machrowicz. Rada Szkolna Szkół Publicznych składała się z siedmiu członków, którzy również byli polskiego pochodzenia. W 1925 roku miasto liczyło 7,000 domów mieszkalnych z czego 55% były to domy jednorodzinne a 40 % dwurodzinne. Wówczas 78% ludności było właścicielami swoich domostw. Działały organizacje bratnie i patriotyczne na wychodźstwie skupiające wielu członków. Były to między innymi: Związek Narodowy Polski, Zjednoczenie Polskie Rzymsko-Katolickie, Związek Polek, Związek Polaków w Ameryce, Weterani z I wojny światowej, Liga Morska, organizacje weterańskie, które odgrywały poważną rolę w życiu naszej Polonii. Istniały cztery odrębne organizacje weterańskie: Amerykański Legion (Polish American Veterans Club), mający własny dom przy zbiegu ulic Holbrook i McDougall, weterani Armii Polskiej, pospolicie zwani Hallerczykami z własną siedzibą na ulicy Holbrook czy też Weterani Polscy z Armii Polskiej i Amerykańskiej z własnym domem na ulicy Joseph Campau.

W Hamtramck było 17 banków, z których później zostało 3, ale jeden Liberty State Bank był w polskich rękach. Polacy żegnali swoich bliskich w polskich zakładach pogrzebowych Skupnego, Krota i Kaczorowskiego. Ogólny dorobek kupiectwa i handlu polskiego w Hamtramck przedstawiał się następująco: były 4 polskie teatry, 5 składów z

ubraniami męskimi, 4 sklepy jubilerskie, 3 składy z meblami, 6 sklepów z obuwem, 3 zakłady fotograficzne, 2 sklepy instrumentów muzycznych, około 10 restauracji, około 12 piekarń, około 30 stacji benzynowych, około 20 sklepów z maszynami i narzędziami, 3 wytwórnie wędlin, 5 kwiaciarni, około 15 aptek, jeden browar, około 100 knajpek, około 80 sklepów spożywczych i mięsnych, 6 zakładów pogrzebowych, około 5 sklepów z książkami i obrazami, 4 sklepy z bielizną i butami oraz 1 mleczarnia. Była również bezpłatna biblioteka wraz z czytelnią utrzymywana na koszt miasta. Do najbardziej użytecznych instytucji należał szpital św. Franciszka. Personel pielęgniarski stanowiły siostry z zakonu św. Franciszka z Sylvania, Ohio, mające szpital pod wyłączną opieką. Personel medyczny stanowiło 55 lekarzy. Szpital cieszył się tak wielką powagą, że władze stanowe upoważniły siostry Franciszki do prowadzenia kursu pielęgniarek od 8 września 1941 roku. Oświata w mieście również stała na wysokim poziomie. Kuratorem szkół był p. Marian Kopa, a jego asystentem p. Stanisław Biernacki. Szkoły parafialne i publiczne w mieście zdobyły szerokie uznanie. Młodzież była zdolna a nauczyciele byli starannie dobrani. Do szkół parafialnych uczęszczało w 1940 roku 3,177 dzieci a do szkół publicznych 6,332 dzieci. Śmiało można więc powiedzieć, że miasto było polskie, ponieważ na każdą setkę mieszkańców w Hamtramck przypadało około 80 mieszkańców polskiego pochodzenia.

Poletown. Joseph Campau Avenue, Detroit, Wayne, Michigan, prawdopodobnie lata 60-te.

Maria i Zygmunt Niebrzydowski mimo że żyli na obczyźnie, to mieli wokół siebie wielu rodaków. Częściej bowiem można było usłyszeć na Joseph Campau Avenue język polski niż jakikolwiek inny. Niewątpliwie było to dla nich dużym wsparciem psychicznym. Byli częścią małej ojczyzny, jaką Polacy starali się stworzyć za granicą. Podobne enklawy Polaków

tworzyły się również w innych aglomeracjach Stanów Zjednoczonych, jak np. Greenpoint w Nowym Jorku czy „Jackowo” w Chicago. W Detroit było to Poletown.

Pierwsze lata pobytu Niebrzydowskich w USA przedstawiła ich córka Irena Nowakowski (Niebrzydowska) w wywiadzie, którego udzieliła w 2002 roku panu Marianowi Krzyżowskiemu w ramach realizowanego przez niego programu historycznego „Human of Chene Street”. Wywiad zamieszczony został na portalu internetowym Humans of Chene Street 26 lutego 2016 r.

Oto, jak po latach wspomina swoich rodziców córka Irena Nowakowska (z domu Niebrzydowska):

(3/11) “My mother’s name was Mary Sekmistrz, from home... Łomża... She was born January 2 in 1894. My mom and dad met in Detroit and they were married in St. Hyacinth Church in 1913. They had three children. Eleanor was born in 1914. Irene was born in 1916. Chester was born in 1919... Mother, well she was a typical mother from Poland. I’d say she was tall, you know, and she was slim when she came here ‘cause I’ve seen a couple of her pictures. Of course then after being in a bakery, she got heavier. So she got a little heavy... If she says no it meant no, don’t ask her again. Of course, she worked very hard too, because there were just the two of them, my dad and her. They had long hours, a lot of work.”

– Irene Nowakowski

(3/11) „Moja matka nazywała się Mary Sekmistrz z domu... . Łomża... Urodziła się 2 stycznia 1894 r. Moja mama i tata spotkali się w Detroit i pobrali się w kościele św. Jacka²¹ w 1913 r. Mieli troje dzieci. Eleanor urodziła się w 1914 r. Irene urodziła się w 1916 r. Chester urodził się w 1919 r. Matka, no cóż, była typową matką z Polski. Powiedziałbym, że była wysoka, no wiesz, i była szczupła, kiedy tu przyjechała, bo widziałam kilka jej zdjęć. Oczywiście potem, gdy była w piekarni, stała się cięższa. Więc zrobiła się trochę ciężka... Jeśli powie „nie”, to znaczy „nie”, nie pytaj jej ponownie. Oczywiście, też bardzo ciężko pracowała, ponieważ było ich tylko dwoje, mój taty i ona. Pracowali wiele godzin, mieli dużo pracy. ”

- Irene Nowakowski

²¹ Parafia św. Jacka w Detroit (ang. St. Hyacinth's Parish) – parafia rzymskokatolicka położona w Detroit w stanie Michigan, Stany Zjednoczone. Jest ona wieloetniczną parafią we wschodniej części Detroit, zwanej potocznie "Wojciechowo" (ang. Poletown), z mszą św. w j. polskim, dla polskich imigrantów. Parafia została założona 8 maja 1907 roku i dedykowana św. Jackowi.

Mary Niebrzydowski with her three children, left to right: Irene, Eleanor, and Mary holding Chester, ca. 1920.

Mary Niebrzydowski z trójką dzieci. Od lewej: Irene, Eleanor i Maria trzymająca syna Chester'a, ok. 1920.

Zdjęcie uzyskane dzięki uprzejmości pana Mariana Krzyżowskiego, Chene Street History Project Archive, University of Michigan. Opis zdjęcia -Marian Krzyżowski.

Zdjęcie Marii Niebrzydowskiej z końca lat 20-tych czy też 30-tych.

Zdjęcie uzyskane dzięki uprzejmości Pana Mariana Krzyżowskiego, Chene Street History Project Archive, University of Michigan. Opis zdjęcia – Marian Krzyżowski.

Rodzinę Niebrzydowskich znał dobrze wspomniany wcześniej sędzia Benjamin Stanczyk, który w wywiadzie z Marianem Krzyżowskim tak ją wspominał: ²²

“They had two daughters and a son. Eleanor was about a year older than me and Irene was a year or maybe two years younger and then Chester was about five years younger. Now Chester died early, Eleanor went on a trip to Poland and never came back. Apparently she got married in Poland. And Irene married Nowakowski. Nowakowski had been manager of Dom Polski. He’s dead. She’s living in Warren somewhere. All very nice people. High class.”
– Judge Benjamin Stanczyk

„Mieli dwie córki i syna. Eleanor była o rok starsza ode mnie, a Irene była o rok, a może dwa lata młodsza, a potem był Chester o pięć lat młodszy. Chester zmarł wcześniej, a Eleanor pojechała na wycieczkę do Polski i nigdy nie wróciła. Najwyraźniej wyszła za mąż w Polsce. Irena wyszła za Nowakowskiego. Nowakowski był kierownikiem Domu Polskiego. On nie żyje, a ona mieszka gdzieś w Warren. Wszyscy bardzo mili ludzie. Wysokiej klasy.”

- Sędzia Benjamin Stanczyk ²³

²² Wywiad z sędzią Benjaminem Stańczykiem przeprowadzony przez Mariana Krzyżowskiego opublikowano na portalu internetowym Humans of Chene Street dnia 26 lutego 2016 r.

²³ Sędzia Stańczyk był ikoną Chene Street. Studiował prawo Uniwersytetu w Michigan i ostatecznie został sędzią Detroit Common Pleas.

Sędzia Benjamin Stańczyk podczas służby wojskowej w czasie II wojny światowej. Zdjęcie pochodzi ze strony: https://www.facebook.com/pg/humansofchenestreet/photos/?ref=page_internal

W dalszej części wywiadu Irene Nowakowska (Niebrzydowska) tak wspomina ojca:

(2/11) “My dad was born in Poland in 1891... His name was Zygmunt Niebrzydowski... Physically... I’d say he was pretty healthy because for somebody that came from Poland and didn’t know how to speak English. He was Polish, he opened and had a business for so many years and he managed to have quite a few of them... He was not talkative at all, he just listened.”

– Irene Nowakowski

(2/11) „Mój tata urodził się w Polsce w 1891 r.... Nazywał się Zygmunt Niebrzydowski... Fizycznie... Powiedziałabym, że był całkiem zdrowy, ponieważ dla kogoś, kto przyjechał z Polski i nie umiał mówić po angielsku. Był Polakiem, otworzył i miał firmę przez tak wiele lat i udało mu się mieć całkiem sporo... Nie był w ogóle gadatliwy, po prostu słuchał. ”

- Irene Nowakowski

Christina Herwick z domu Nowakowska, córka Irene tak wspomina dziadka Zygmunta Niebrzydowskiego:

“He was a very distinguished looking man, about six foot two, maybe 180 pounds. He was a very friendly man, a very fair man, good sense of humor... He had white hair. He stood very

erect for a man his age. And besides pure white hair he had a pure white mustache. And he put on a Panama hat with his suit and tie. Very distinguished looking man.”

– Christina Herwick (nee Nowakowski)

„Był to bardzo wybitnie wyglądający mężczyzna, około sześciu stóp dwóch cali, (188 cm) może 180 funtów (ok. 82 kg). Był bardzo przyjaznym człowiekiem, bardzo uczciwym człowiekiem, z dobrym poczuciem humoru... Miał białe włosy. Stał bardzo wyprostowany jak na mężczyznę w jego wieku. Poza czystymi, białymi włosami miał także białe wąsy. I włożył kapelusz panamski ze swoim garniturem i krawatem. Bardzo dobrze wyglądający mężczyzna. ”

- Christina Herwick (z domu Nowakowski)

Natomiast sędzia Benjamin Stanczyk tak zachował w pamięci Zygmunta Niebrzydowskiego:

“Mr. Niebrzydowski was a big handsome guy. I mean big, six two maybe, mustache, blonde hair and Mrs. Niebrzydowski’s brother was a baker. They made some money and then they moved north on Chene Street where they built this modern building.”

– Judge Benjamin Stanczyk

"Pan Niebrzydowski był dużym przystojnym facetem. Mam na myśli duże wąsy, blond włosy, a brat pani Niebrzydowskiej był piekarzem.²⁴ Zarobili trochę pieniędzy, a następnie przenieśli się na północ, na Chene Street, gdzie zbudowali ten nowoczesny budynek. ”

- Sędzia Benjamin Stanczyk

²⁴ Chodzi tu o Stanisława Sekmistrza przyrodniego brata Marii, który mieszkał z rodziną Niebrzydowskich.

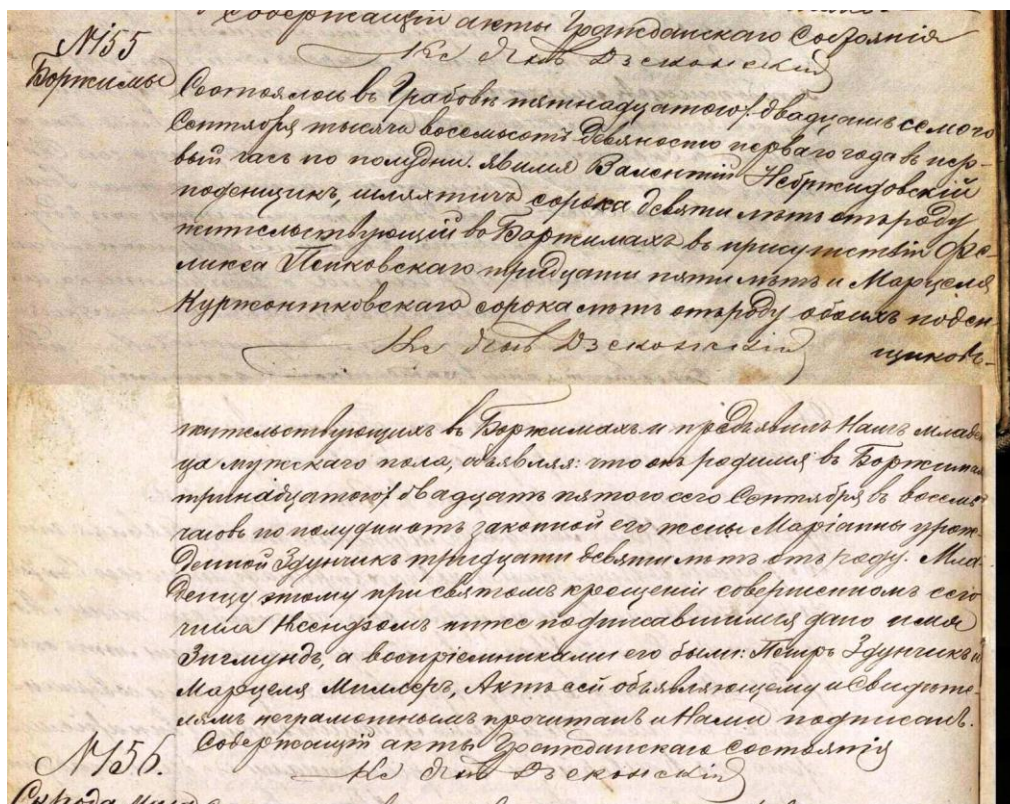

Zygmunt Niebrzydowski (1891 -1964) – mąż Marianny (Marii) Sekmistrz. Zdjęcie uzyskane dzięki uprzejmości pana Mariana Krzyżowskiego, Chene Street History Project Archive, University of Michigan.

Zygmunt Niebrzydowski urodził się 13/25 września 1891 roku w Borzymach²⁵ w rodzinie 49-letniego szlachcica Walentego Niebrzydowskiego, mieszkańca Borzym i 39-letniej Marianny

²⁵ Borzomy – kolonia w Polsce położona w województwie podlaskim, w powiecie kolneńskim, w gminie Grabowo. Na przełomie 1783/1784 wieś leżała w parafii Grabowo, dekanat wąsoski diecezji płockiej i była

Zduńczyk, małżonków Niebrzydowskich. Chrzest jego odbył się w kościele w Grabowie 15/27 września 1891 roku. Rodzicami chrzestnymi byli Piotr Zduńczyk i Marcela Miller.

Akt urodzenia Zygmunta Niebrzydowskiego nr 55/1891

Akt uzyskany 23.04.2020 r. przez Annę Zarzycką ŁTN/Archiwum Diecezjalne w Łomży.

Do USA wyemigrował w 1910 roku, mając zaledwie 19 lat. Znalazł się na obcej sobie ziemi, gdzie trzeba było uczyć się wszystkiego od nowa, bo wszystko było inne i nieznanne. We wrześniu 1913 roku ożenił się z Marianną (później imię zmienione na Maria) Sekmistrz. Po założeniu rodziny oboje z Marią pracowali ciężko, systematycznie pomnażając swój majątek. Po zebraniu odpowiedniego kapitału przenieśli się z Jos Campau Ave w północną część dzielnicy. Szukając dobrej lokalizacji dla swojego biznesu, nabyli działkę przy Chene Street, na której wybudowali duży budynek, w którym na parterze mieściła się piekarnia nazwana „Modern Bakery” (nowoczesna piekarnia) na górze zaś były pomieszczenia mieszkalne. Nazwa ulicy, na której zamieszkali Niebrzydowscy, pochodziła od rodziny Chene, która osiedliła się w Detroit i przez wiele lat prowadziła dużą farmę z pomocą niewolników i sług.

własnością Gutowskich i Niecikowskiego. W okresie międzywojennym majątki ziemskie mieli tu Eugeniusz Chmielowski (152 mórg) i Zygmunt Sokołowski (174 morgi)

W całym mieście mieszkali krewni Chene, ale najbardziej znana była farma, na terenie której obecnie znajduje się ulica Chene.²⁶

Ziemia ta należała do kolonizatorów francuskich i w 1707 roku została przyznana rodzinie przez francuskiego króla Ludwika XIV. W tym czasie Detroit było małą społecznością rolniczą, której centralne centrum znajdowało się wzdłuż rzeki Detroit. Większość miejskich gospodarstw rolnych to były farmy wstęgowe, które składały się z długich pasów ziemi rozpoczynających się nad wodą, co zapewniało każdemu rolnikowi dostęp do nawadniania i transportu. W początkach XX wieku obszar wokół Chene Street stawał się coraz bardziej polski, mimo rosnącej czarnej populacji Detroit, obejmując także tę część miasta. Chene Street stała się komercyjną mekką, w której znajdowało się około 200 sklepów, z których większość była własnością napływających polskich imigrantów i czarnych mieszkańców przybyłych z południa. Mimo że społeczności polskie i czarne były w tym czasie dyskryminowane, obszar ten zaczął dobrze się rozwijać ze względu na wyjątkowe umiejętności kupców i cieszące się dużym zapotrzebowaniem w lokalnej społeczności zawody rzemieślników.

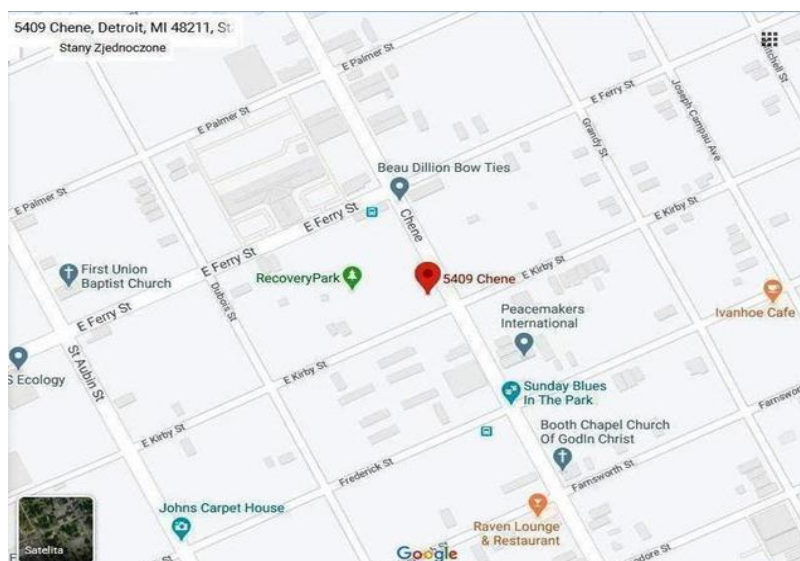
²⁶ <https://www.eherg.com/blog/tag/Chene+Street>

Okazały budynek Marii i Zygmunta Niebrzydowskich przy 5409 Chene Street w Detroit.

Zdjęcie pochodzi ze strony internetowej:

https://www.facebook.com/pg/humansofchenestreet/photos/?ref=page_internal

Mapka przedstawia lokalizację domu Niebrzydowskich 5409 Chene Street.

Piekarnia i cukiernia otwarte przez Zygmunta Niebrzydowskiego w 1927 roku cieszyły się dużym uznaniem i przyciągały tłumnie klientelę. Był to efekt uczciwej i rzetelnej pracy właścicieli, dobrego obchodzenia się ze swoimi odbiorcami a szczególnie doskonałej jakości oferowanych wyrobów. Tym Niebrzydowscy zyskali sobie wielkie wzięcie.

W korespondencji skierowanej do mnie pan Krzyżowski napisał: „ (...) Powiem Panu, że piekarnia p. Niebrzydowskiego, Modern Bakery, była kiedyś najślynniejszą piekarnią w dzielnicy i potem w całym mieście. ”

Należy wspomnieć, że nie był to jedyny zakład piekarniczo-cukierniczy na ulicy Chene. W okolicy działały tam inne piekarnie założone dużo wcześniej, między innymi piekarnia Williama T. Skrzyckiego, który tak reklamował swoje usługi:

William T. Skrzycki
918 CHENE ULICA.

WŁAŚCICIEL piekarni zaopatrzonej w wyborowe pieczywa, jako to: różne gatunki chleba, bułki, ciasta i tp. Obok składu z pieczywem jest cukiernia zaopatrzona w rozmaite chłodzące napoje i lody śmietankowe (Ice Cream).

Poleca się Szan. Publiczności jako specjalista w dostarczaniu hurtownych zamówień na wesela, chrzciny i inne zabawy.

Ob. W. T. Skrzycki urodził się 1884 r. w Port Austin, Mich. Uczył się piekarstwa w mieście Detroit, praktykując przez sześć lat po pierwszorzędnych piekarniach i cukierniach, a cztery lata prowadzi interes z powodzeniem na swoją rękę, przeto potrafi zadowolić najwybredniejszych smakoszy pieczywa i laskoci.

Wszystkie pieczywa zawsze świeże i czysto i dobrze wypiekane.

Tel. Ridge 635. **Nar. Chene i Hancock Av.**

Rodzina Jana i Maryanny Skrzyckich:
Paulina, Franciszek, Józef, Wiktoria, Walenty, Stanisław, Cecylia, Ludwik, Leokadya, Bolesław i Aniela.

Początki działalności biznesowej Zygmunta Niebrzydowskiego tak wspominała jego córka Irena Nowakowska.

(4/11) "Some of his buddies that he knew were bakers and he worked in the bakery. That's where he learned the trade... His first bakery was on Chene and Farnsworth [5208 Chene], almost on the corner. I don't know how long he's been there because I was only six or eight years old."

– Irene Nowakowski

(4/11) „Niektórzy z jego znajomych, których znał, byli piekarzami i on też pracował w piekarni. Tam nauczył się handlu... Jego pierwsza piekarnia była na Chene i Farnsworth [5208 Chene], prawie na rogu. Nie wiem, jak długo tam był, ponieważ miałem zaledwie sześć lub osiem lat. ”

- Irene Nowakowski

27 listopada 1927 roku, w polskiej gazecie „Polish Daily Record” ukazało się podziękowanie Zygmunta Niebrzydowskiego, jakie skierował do polskiej społeczności miasta za wsparcie i przybycie na uroczyste otwarcie piekarni.

Notice published in the *Rekord Codzienny (Polish Daily Record)* on November 24, 1927. Courtesy of the Orchard Lake Polonia Archives.

Ogłoszenie opublikowane w *Rekord Codzienny* 24 listopada 1927 r. Udostępnione dzięki uprzejmości Archiwum Orchard Lake Polonia. Opis zdjęcia p. Marian Krzyżowski.

Zdjęcie pochodzi https://www.facebook.com/pg/humansofchenestreet/photos/?ref=page_internal

Treść podziękowania zamieszczonego w polskiej gazecie.

Podziękowanie!

Niniejszym poczuwam się do obowiązku podziękowania Szanownej Publiczności nie tylko za liczne przybycie w dniu otwarcia mojej piekarni w ubiegłą sobotę, ale również za poparcie jakiego doznaje od samego początku.

Chciałbym przy tej sposobności przeprosić tych wszystkich, dla których nie starczyło upominków, wydawanych odwiedzającym w dniu otwarcia piekarni. Stało się to dlatego, iż nigdy nie przypuszczałem, że tak wiele osób na to otwarcie przybędzie, a więc upominków nie starczyło.

Wszakże nie zapomnę i o tych wszystkich moich łaskawych odbiorcach, którzy nie otrzymali upominków, gdyż w niedalekiej przyszłości będę miał coś i dla nich.

Myślę więc, że Szanowni Rodacy będą mieli mnie za wytłumaczonego, prosząc ich zarazem o łaskawe poparcie.

Przyrzekam też, że wszelkie moje wysiłki będą jedynie w tym celu robione, ażeby łaskawi odbiorcy moi otrzymywali dobre pieczywo, po cenach umiarkowanych, z jak najlepszą obsługą. Można też u nas zamówić specjalne pieczywo na różne okazje i święta.

Jeszcze raz dziękuję wszystkim odbiorcom za poparci – kreślę się

Z poważaniem

Zygmunt Niebrzydowski

Właściciel Piekarni

MODERN BAKERY

5409 Chene, ul. pomiędzy Kirby i Ferry.

Irene Niebrzydowski at age five, standing in the doorway of the original family bakery at 5208 Chene. The year is 1921, after the new numbering was instituted. The woman on the right is probably a sales clerk from the bakery. The Polish word PIEKARNIA, meaning bakery, is partially visible in the window.

Irena Niebrzydowska w wieku pięciu lat, stojąca w drzwiach oryginalnej rodzinnej piekarni przy 5208 Chene. Jest rok 1921, po wprowadzeniu nowej numeracji. Kobieta po prawej jest prawdopodobnie sprzedawczynią z piekarni. Polskie słowo PIEKARNIA, oznaczające piekarnię, jest częściowo widoczne w oknie.

Zdjęcie uzyskane dzięki uprzejmości pana Mariana Krzyżowskiego, Chene Street History Project Archive, University of Michigan. Opis zdjęcia dodany przez p. Mariana Krzyżowskiego.